

6 maja 2006 burmistrz Czeskich Budziejowic, prezydent miasta Przemyśla oraz prezes przemyskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Dobrego Wojaka Szwejka Jan Hołowka odsłoniли uroczystie w Przemyśle tablicę z nazwą nowej ulicy „Zaułek Wojaka Szwejka”.

#### Adaptacje

Na kanwie „Szwejka” powstało też wiele filmów. Pierwszy, autorstwa Karela Lamača, już w 1926.

Najbardziej znaną do dziś jest dwuczęściowa wersja Karela Steklego z 1957 z Rudolfem Hrušínskím w roli tytułowej: *Dobry wojak Szwejk* (1956) i *Melduję posłuszenie, że znowu tu jestem!* (1958).

Dwa lata wcześniej powstała też animowana wersja „Przygód” w reżyserii Jiříego Trnki.

W Polsce powstały w latach 90. ekranizacje telewizyjne, w których w postać Szwejka wcielił się Jerzy Stuhr.

W latach siedemdziesiątych w Austrii nakręcono serial złożony z 13 godzinnych odcinków, a którym Szwejk grał Fritz Muliar.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Przygody\\_dobrego\\_wojaka\\_Szwejka](https://pl.wikipedia.org/wiki/Przygody_dobrego_wojaka_Szwejka)



#### Amatorski Teatr Towarzyski

W 2006 roku przy Stowarzyszeniu Kulturalno – Oświatowym „Węglin Północny” w Lublinie z inicjatywy jego Prezesa Dariusza Borucha powstał Amatorski Teatr Towarzyski.

Były czasy, że w zwyczaju ludzi z „towarzystwa” była zabawa w teatr. Zabawa ta miała wielce edukacyjny charakter, pozwalała rozwijać talenty potrzebne w aktywnym społecznym życiu, kultywowała język ojczysty, uczyła pracy w grupie i kreatywności. Wspólna zabawa dawała satysfakcję i radość, a jej finałem była publiczna prezentacja dla grona przyjaciół i rodziny. Propozycją takiej zabawy jest właśnie nasz teatr, pragniemy wrócić do tych dobrych obyczajów i zaszczerpieć nimi naszych znajomych i sąsiadów.

Takie były i są cele teatru i trzeba stwierdzić, że udało się je zrealizować. Przez teatr, w ciągu 13 lat jego działalności, przewinęło się już kilkadziesiąt osób (137) w różnym wieku i profesji. Posiadających mniej lub więcej talentu aktorskiego, ale za to bardzo chętnych do działania. Podporami teatru oprócz Dariusza Borucha (pracownika Muzeum UMCS) są Anna Kusznerek (bardzo energiczna rencistka), Irena Mazur (dyrektor w firmie farmaceutycznej), Krzysztof Żak (prawnik), Krzysztof Witaszek (kulturoznawca), Ewa Surdacka (pedagog), Mateusz Dąbrowski (pedagog, muzyk), Grażyna Laskowska-Cielniak i Bernard Homziuk (plastycy) oraz Beata Kamińska (językoznawca).

Z teatrem obecnie współpracuje 37 osób. Członków teatru oprócz marzeń o scenie łączy miłość do żywego słowa, poprawnej polszczyzny, bogatego stroju i działania w grupie.

Amatorski Teatr Towarzyski prezentował się w różnych miejscach Lublina i w kilku innych miejscowościach oraz poza granicami kraju. Otwarty jest na każdą propozycję występów, bo jego celem jest dobra zabawa i propagowanie idei Teatrów Towarzyskich. Repertuar teatru dobierany jest tak, aby był różnorodny i możliwy do zrealizowania, są tam utwory klasyczne, ale i własne teksty członków zespołu. Siedzibą teatru jest Dzielnicowy Dom Kultury „Węglin”, gdzie dzięki przychylności i wsparciu kierownictwa tej placówki, odbywają się próby i premiery. Teatr nie ma stałego terminarza występów, prezentuje się tam, gdzie zostanie zaproszony i gdzie zbierze się (choćby 3 osoby) grupka głodnych teatru oraz dobrej zabawy widzów. Amatorski Teatr Towarzyski ma w swoim dorobku już kilkadziesiąt przedstawień (168), w tym 27 premiery.

Zapraszamy do współpracy !!!  
Potrzebujemy aktorów, ale również osoby umiające szyć kostiumy lub tworzyć dekoracje. Może ktoś ma ciekawy pomysł na przedstawienie, a może sam coś napisać. Próby i premiery w DDK „Węglin”, Lublin ul. Judyń 2 a. Kontakt: Dariusz Boruch – 603 172 564 lub daboruch@poczta.onet.pl



Dom Kultury  
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej



## Amatorski Teatr Towarzyski

zaprasza na komedię w trzech aktach z epilogiem

# Kariera Józefa Szwejka

Na podstawie powieści Jaroslava Haška

„Przygody dobrego wojaka Szwejka podczas wojny światowej”



Przygody dobrego wojaka Szwejka podczas wojny światowej lub *Losy dobrego żołnierza Szwejka czasu wojny światowej (Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války)* – antywojenna powieść czeskiego pisarza Jaroslava Haška, której bohaterem jest Józef Szwejk z Królewskich Vinohradów w Pradze, sprzedawca psów i pucybut porucznika Lukaszka.

#### Historia książki

Szwejk pojawił się w humoreskach Haška już w 1911, które wydane zostały rok później jako *Dobry wojak Szwejk i inne osobliwe historyjki (Dobrý voják Švejk a jiné podivné historjky)*. Utwory te są antyaustriacką i antywojenną satyrą.

Podczas pobytu w Kijowie Hašek powrócił do stworzonego przez siebie bohatera i w 1917 został wydany *Dobry wojak Szwejk w niewoli (Dobrý voják Švejk v zajetí)*. Krytyka Austro-Węgieł jest tu ostrzejsza niż we wcześniejszych humoreskach, gdyż Hašek nie musiał się obawiać austriackiej cenzury, ponadto utwór spełniał rolę agitacyjno-polityczną jako ulotka skierowana do rodaków. Kijowska wersja przygód Szwejka jest już zarysem powieści napisanej po wojnie, znacznie się jednak jeszcze od niej różni.

W 1921 Hašek opublikował w Czechosłowacji pierwszy tom powieści *Przygody dobrego wojaka Szwejka podczas wojny światowej*. Pomimo popularności wśród czytelników, krytyka czeska chłodno przyjęła książkę, która doceniona została dopiero w Niemczech. Autor nie dokończył książki, gdyż pisanie czwartego tomu przerwała śmierć w 1923.

Zaraz po śmierci Haška wydawca „Szwejka” zlecił kontynuację przygód praskiemu dziennikarzowi i satyrykowi, Karełowi Vaňkowi. Vaňek powieść dokończył, jednak jego wkład w książkę nie zdobył szerszego uznania.





## Książka a fakty

Powieść Haška jest w dużej mierze książką opartą na faktach i doświadczeniach autora i jego przyjaciół. Prawdziwe jest nie tylko tło historyczne i geograficzne oraz realia dotyczące ówczesnej Pragi. Zdecydowana większość niehistorycznych bohaterów książki (a może nawet wszyscy) miało swoje pierwowzory w rzeczywistości, nierzadko obdarzone tymi samymi nazwiskami. Można też założyć, że część anegdot występujących w powieści wydarzyła się naprawdę, a większość z nich była gdzieś opowiedziana Haškwowi. Zdarzało się, iż po publikacji książki jej bohaterowie kontaktowali się z autorem, by wyrazić swoje pretensje, uwagi bądź podziękowanie.

## Pierwowzór Szwejka

Uważa się, że Dobry Wojak jest kompilacją charakteru i przygód zarówno autora (przygody) oraz jego towarzysza broni Františka Strašiplki (charakter, szczególnie skłonności do opowiadania anegdot). Natomiast nazwisko i wygląd Szwejka Hašek wypożyczył od swego piwnego kompana Švejka Józefa Juniora – szewca i pedicurzysty, syna Švejka Józefa, który był dozorcą domu mieszczącego m.in. słynną gospodę „U Kalicha”.

## Hašek jako bohater książki

Wiele z przygód spotykających Szwejka w książce istotnie opiera się na doświadczeniach Haška (handel psami, ulubione gospody, pobyt w szpitalu dla psychicznie chorych). Jednak uznaje się, że autor najlepiej sportretował sam siebie poprzez postać jednorocznego ochotnika Marka. Dzieli on z Haškiem zarówno anarchizująco-cyniczne poglądy na świat, jak i część przygód (szczególnie bycie redaktorem „Świata Zwierząt” i wszystkie związane z tym przygody). Dodatkową wskazówką jest opisywanie dziejów batalionu właśnie przez Marka. Należy tu jednak dodać, że Hašek miał przyjaciela, Karela Marka, który technicznie rzecz biorąc stanowił bezpośrednie alter ego jednorocznego ochotnika.

## Ilustracje Josefa Lady

Wizerunek głównego bohatera na długie dziesięciolecia ukształtowały ilustracje w wykonaniu Josefa Lady. Dla wielu stały się wręcz nieodłączną częścią dzieła.

Rysunki do pierwszego wydania zeszytowego z 1921 powstały po konsultacjach z Haškiem. Natomiast te najbardziej znane cykle ilustracji Lada rysował od nowa po

śmierci pisarza w latach 1923-1925. Stworzył wówczas zupełnie nowy wizerunek bohatera – prostodusznego, łysego, grubego piwowosa.

## Popularność na świecie

Opowieść o przygodach Szwejka zdobyła ogromną popularność na całym świecie – wydana została w 57 językach.

Najbardziej znany polski przekład zatytułowany *Przygody dobrego wojaka Szwejka podczas wojny światowej* jest autorstwa Pawła Hulki-Laskowskiego z 1931. Czeskie słowo *voják* (co znaczy po prostu „żołnierz”) w tym klasycznym tłumaczeniu oddano poprzez archaizm „wojak”, brzmiący jak słowo czeskie, choć znaczeniowo niezupełnie odpowiadające oryginałowi.

W 1991 ukazało się tłumaczenie Józefa Waczkowa pt. *Dole i niedole dzielnego żołnierza Szwejka*, mające – według tłumacza – przybliżyć ironię oryginału zamiast stworzonej przez Hulkę-Laskowskiego atmosfery dobroduszości. Jednak przekład ten nie spotkał się z uznaniem wśród wielbicieli powieści.

W 2009 ukazał się trzeci przekład autorstwa Antoniego Kroha, zatytułowany *Losy dobrego żołnierza Szwejka czasu wojny światowej*.

Przygody Szwejka stały się podstawą wielu utworów literackich, w większości pastiszy. W latach czterdziestych w Niemczech powstała sztuka Bertolta Brechta *Szwejk podczas II wojny światowej*, zaś londyńskie emigracyjne „Wiadomości Polskie, Polityczne i Literackie” publikowały satyryczne komentarze polityczne Waclawa Solskiego *Opowieści o Szwejku*. Podobieństwem do Szwejka naznaczona jest powieść Władymira Wojnowicza *Życie i niezwykłe przygody żołnierza Iwana Czonkina* a nawet *Paragraf 22* Josepha Hellera. Natomiast w Czechach w 1992 Josef Marek wydał powojenną kontynuację przygód Dobrego Wojaka w realnym socjalizmie (*Osudy dobrého Švejka po druhé světové válce*).

Na całym świecie książka Haška, która zyskała status „kultowej”, stała się też podstawą powstania tzw. ruchu szwejkologicznego – żartobliwego towarzystwa propagującego popularyzację książki i „szwejkowego” sposobu na życie. Najpopularniejszym polskim „szwejkologiem” jest dziennikarz Leszek Mazan. W Sanoku nadano nazwę „Zaułek Józefa Szwejka” uliczce, przy której w czasach Szwejka mieścił się dom publiczny.



Dom Kultury  
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej



# Amatorski Teatr Towarzyski

zaprasza na komedię w trzech aktach z epilogiem

## Kariera Józefa Szwejka

Na podstawie powieści Jaroslava Haška

„Przygody dobrego wojaka Szwejka podczas wojny światowej”



Wystąpią :

Jacek Bednarczyk, Dariusz Boruch,  
Grażyna Czarnota,  
Anna Gaik - Siomak, Ewa Górecka,  
Filip Hojda, Zbigniew Hojda,  
Łukasz Kołodziejczyk, Mateusz  
Haberek, Józef Kaźmierczak, Irena Mazur,  
Tadeusz Nowak, Mirosław Pietraś,  
Andrzej Samborski, Ewa Surdacka,  
Henryk Szuba, Irek Tatara, Beata  
Turczyniak, Grzegorz Wankiewicz,  
Patrik Zakrzewski, Marian Zawiślak,  
Krzysztof Zak

Reżyseria - Dariusz Boruch  
Asystent reżysera – Anna Kuszneruk  
Scenariusz i adaptacja - Beata  
Kamińska  
Scenografia - Bernard Homziuk  
Kostiumy – Pracownia Artystyczna  
„Traf”

Spektakl odbędzie się  
w czwartek 7 lutego 2019 r. o godz. 18.00  
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM

w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29, [www.domkulturyism.pl](http://www.domkulturyism.pl)

**Bilet 15 zł**